

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra českého jazyka a literatury

PAVLÍNA LOHYNSKÁ

IV. ročník – prezenční studium

Obor: Učitelství pro 2. stupeň základní školy
český jazyk – rodinná výchova

**PROJEKTOVÁ METODA A SOUČASNÁ ZÁKLADNÍ
ŠKOLA**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Milan Polák, Ph.D.

OLOMOUC 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně
a použila jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 13. 4. 2010

.....
vlastnoruční podpis

Děkuji Mgr. Milanu Polákovi, Ph.D., za odborné vedení diplomové práce a poskytování cenných rad a připomínek.

Děkuji také Mgr. Jaromíře Páskové, která mi umožnila realizování projektu na ZŠ Vysoké Mýto, Javornického.

OBSAH

1	ÚVOD	6
2	TEORETICKÁ ČÁST	8
2.1	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	8
2.2	Analýza rámcového vzdělávacího programu	10
2.2.1	Klíčové kompetence	10
2.2.2	Vzdělávací oblasti	11
2.2.3	Průřezová témata.....	13
2.2.3.1	Osobnostní a sociální výchova	14
2.2.3.2	Výchova demokratického občana	15
2.2.3.3	Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.....	16
2.2.3.4	Multikulturní výchova	18
2.2.3.5	Environmentální výchova	19
2.2.3.6	Mediální výchova	20
2.2.4	Rámcový učební plán.....	21
2.2.5	Školní vzdělávací program.....	22
2.3	Studium projektové metody.....	24
2.3.1	Pojem metoda, vyučovací metoda	24
2.3.2	Historie projektového vyučování.....	24
2.3.3	Různé vymezení projektové metody – definice projektu	26
2.3.4	Projektová metoda – projektové vyučování – projektová výuka	29
2.3.5	Tematické vyučování.....	29
2.3.6	Integrovaná výuka	30
2.3.7	Integrovaná tematická výuka	31
2.3.8	Kooperativní učení.....	32
2.3.9	Problém a projekt	32
2.3.10	Principy projektu	33
2.3.11	Projektové vyučování.....	34
2.3.12	Postup při realizaci projektového vyučování	35
2.3.13	Tradiční vyučování a projektová výuka.....	37
2.3.13.1	Tradiční vyučování	37
2.3.13.2	Projektová výuka	38
2.3.14	Význam projektového vyučování.....	39
2.3.15	Druhy projektů	40

2.3.16 Příklady již realizovaných projektů	43
3 PRAKTICKÁ ČÁST	48
3.1 Projekt <i>Naše město Vysoké Mýto</i>	48
3.1.1 Charakteristika školy – Základní škola Vysoké Mýto, Javornického	48
3.1.2 Charakteristika třídy	50
3.1.3 Charakteristika projektu a přípravná část	50
3.1.4 Realizace projektu	52
3.1.4.1 Motivace	52
3.1.4.2 Vlastní průběh projektu	52
3.1.5 Sebereflexe projektu	54
3.1.6 Hodnocení projektu žáky	55
3.1.7 Návrh dalšího pokračování projektu	58
3.2 Návrh dlouhodobého projektu – <i>Zdravý životní styl</i>	60
3.2.1 Příprava projektu	61
3.2.1.1 blok <i>Zásady zdravé výživy</i>	61
3.2.1.2 blok <i>Složky potravy a potravin</i>	62
3.2.1.3 blok <i>Zdravá tělesná hmotnost</i>	63
3.2.1.4 blok <i>Choroby spojené s nezdravým životním stylem</i>	64
3.2.1.5 blok <i>Popis pracovního postupu</i>	65
3.2.1.6 blok <i>Práce s příslovím</i>	66
3.2.1.7 blok <i>Tradice a zvyky</i>	66
4 ZÁVĚR	68
5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	69
6 SEZNAM PŘÍLOH	73
ANOTACE	

1 ÚVOD

Od roku 2005 začal v České republice platit nový dokument s názvem Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Tento program měl za cíl odstranit nedostatky stávajících školních programů (Základní škola, Obecná škola, Národní škola). Mezi základní principy tohoto programu patří integrace poznatků. Jedna z možností, jak integrovat poznatky formou mezipředmětových vztahů a průřezových témat, je metoda projektového vyučování. Myslím si, že tato metoda je na některých našich školách stále opomíjena, i když v současné době stále více základních škol využívá této metody k oživení tradičního vyučování. Jelikož ráda zkouším nové a neotřelé způsoby práce, rozhodla jsem se zabývat se projektovou metodou ve své diplomové práci.

Diplomová práce je členěna na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou.

Cílem teoretické části práce bylo vytvoření uceleného přehledu informací o projektové metodě. Proto se v teoretické části zabývám rozborem Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a jeho přínosem pro využití projektového vyučování především v rámci průřezových témat. Dále se zabývám studiem samotné projektové metody, jejím přínosem a významem.

Dalším cílem mé práce bylo vytvoření projektu a poté jeho následná realizace.

Praktickou část diplomové práce tvoří návrh a realizace krátkodobého projektu pro žáky šesté třídy a návrh dlouhodobého

projektu, ve kterém jsem propojila své aprobační předměty (český jazyk a rodinná výchova).

Součástí realizace projektu je také hodnocení projektu žáků na základě dotazníků a vlastní sebereflexe.

2 TEORETICKÁ ČÁST

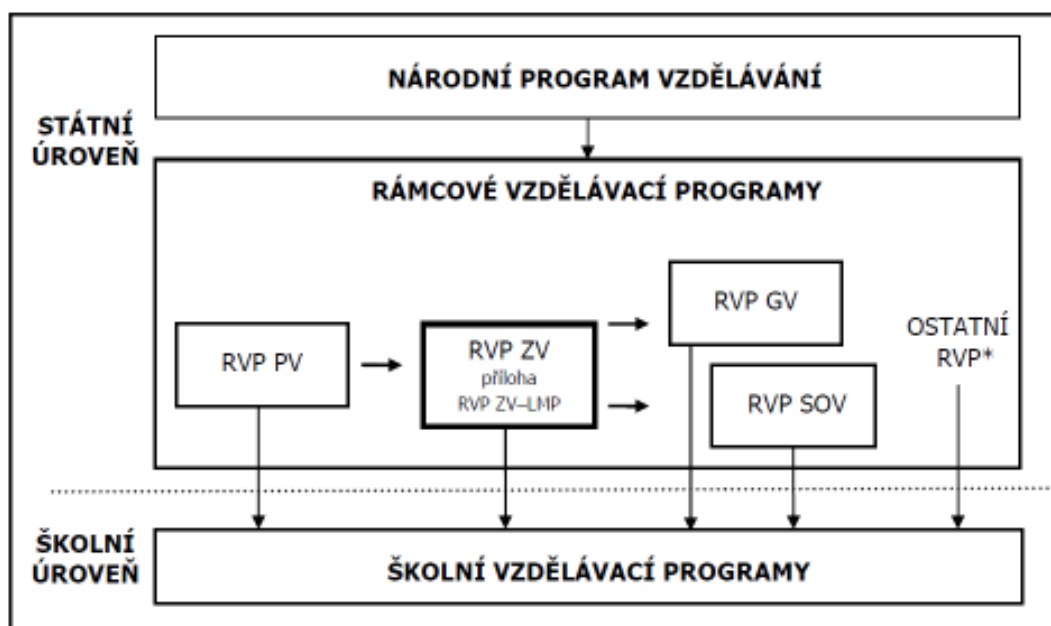
2.1 Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

V roce 2004 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále jen MŠMT) schválilo nové principy v politice vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Tato změna kurikulárních dokumentů přináší dvě úrovně, na které jsou nyní vytvářeny jednotlivé dokumenty – úroveň státní a školní.

Státní úroveň je tvořena Národním programem rozvoje vzdělávání (tzv. Bílá kniha), jež „vymezuje počáteční vzdělávání jako celek“, a rámcovými vzdělávacími programy (dále jen RVP), které „vymezují závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy“¹ (předškolní, základní a střední vzdělávání).

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (dále jen ŠVP), které si vytvářejí jednotlivé školy samy podle RVP a uskutečňují je na jednotlivých školách.

¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 9.

Graf 1 Systém kurikulárních dokumentů

RVP PV – Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání.

RVP ZV – Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a příloha Rámcového vzdělávacího pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV – LMP).

RVP GV – Rámcový vzdělávací program pro gymnaziální vzdělávání.

RVP SOV – Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání.

*Ostatní RVP – Rámcový vzdělávací program pro základní umělecké vzdělávání, Rámcový vzdělávací program pro jazykové vzdělávání, popř. další.²

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV) začal platit od 1. 9. 2005 včetně přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. V roce 2007 byl

² Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 9.

RVP ZV celkem dvakrát pozměněn a tyto změny nabyly platnosti 1. 9. 2007.

Nejnovější změna tohoto programu byla schválena v prosinci 2009 a s účinností k 1. 9. 2010 je do rámcového programu zařazen doplňující vzdělávací obor *Etická výchova*.

2.2 Analýza rámcového vzdělávacího programu

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je rozdělen na čtyři hlavní části. Část A se zabývá vymezením RVP ZV v systému kurikulárních dokumentů. Část B charakterizuje základní vzdělávání. Nejobsáhlejší třetí část C obsahuje kapitoly pojetí a cíle základního vzdělávání; klíčové kompetence; vzdělávací oblasti; průřezová témata; rámcový učební plán. Poslední část D se zabývá vzděláváním žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadanými žáky. Dále jsou zde charakterizovány materiální, personální, hygienické, organizační a jiné podmínky pro uskutečňování RVP ZV a zásady pro vypracování ŠVP. Na závěr je v tomto programu uveden slovníček použitých výrazů.

2.2.1 Klíčové kompetence

Hlavní změnou, kterou přináší RVP, je zdůraznění klíčových kompetencí ve vzdělávání. Již není na prvním místě obsah učiva, ale rozvíjení klíčových kompetencí, které jsou nezbytné pro život, neboť vzdělávací obsah je chápán jako prostředek k získání a rozvíjení klíčových kompetencí.

Dle RVP ZV klíčové kompetence „představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti“.³ Kompetence nejsou od sebe izolované, ale různými způsoby se prolínají a žáci je získají jako „výsledek celkového procesu vzdělávání“.⁴

Tyto kompetence jsou považovány za klíčové v rámci základního vzdělávání:

- kompetence k učení,
- kompetence k řešení problémů,
- kompetence komunikativní,
- kompetence sociální a personální,
- kompetence občanské,
- kompetence pracovní.⁵

2.2.2 Vzdělávací oblasti

Tradiční vzdělávací programy (Základní škola, Obecná škola, Národní škola) rozlišují učivo na jednotlivé vyučovací předměty. V RVP ZV je obsah vzdělávání rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Tyto oblasti tvoří jeden vzdělávací obor nebo více obsahově blízkých vzdělávacích oborů.

Mezi jednotlivé vzdělávací oblasti a vzdělávací obory patří:

- Jazyk a jazyková komunikace (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*),
- Matematika a její aplikace (*Matematika a její aplikace*),

³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 14.

⁴ tamtéž s. 14.

⁵ tamtéž s. 14.

- Informační a komunikační technologie (*Informační a komunikační technologie*),
- Člověk a jeho svět (*Člověk a jeho svět*),
- Člověk a společnost (*Dějepis, Výchova k občanství*),
- Člověk a příroda (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*),
- Umění a kultura (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*),
- Člověk a zdraví (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*),
- Člověk a svět práce (*Člověk a svět práce*).⁶

Každá vzdělávací oblast je v úvodu vymezena charakteristikou vzdělávací oblasti a vzdělávacího obsahu jednotlivých oborů. Dále je zde cílové zaměření vzdělávací oblasti, které svým vzdělávacím obsahem vede žáka k postupnému dosahování a rozvíjení klíčových kompetencí.

Vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oborů je v RVP tvořen očekávanými výstupy a učivem. Očekávané výstupy charakterizují činnosti, které by měl žák na konci období umět. Jsou ověřitelné, zaměřené na praktický život a jejich využití v něm. Očekávané výstupy, které stanovuje RVP ZV, jsou považovány na konci 9. ročníku jako závazné. Učivo je rozděleno do jednotlivých tematických okruhů, jehož prostřednictvím se dosahuje očekávaných výstupů a směřuje se k rozvoji klíčových kompetencí.

Do RVP ZV jsou zařazeny *Doplňující vzdělávací obory*, které pouze doplňují a rozšiřují obsah základního vzdělávání. Jsou to

⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 18.

obory *Další cizí jazyk*, *Dramatická výchova* a nově také *Etická výchova*, jak je již uvedeno v úvodu této kapitoly.

2.2.3 Průřezová témata

Významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání jsou průřezová témata, která obsahují okruhy aktuálních problémů současného světa. Pomáhají rozvíjet osobnost žáka, zejména hodnoty a postoje žáků.

Všechna průřezová témata obsahují charakteristiku průřezového tématu a přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka v oblasti vědomostí, dovedností a schopností a také v oblasti postojů a hodnot. Dále jsou zde uvedeny tematické okruhy průřezových témat a každý okruh obsahuje nabídku jednotlivých témat.

Tematické okruhy průřezových témat prolínají všemi vzdělávacími oblastmi a propojují vzdělávací obsah jednotlivých oborů. RVP ZV tuto integraci umožňuje a dává tak prostor pro využití netradičních forem vyučování jako je např. projektové vyučování. Žáci mají tudíž možnost vytvořit si na danou problematiku v rámci průřezových témat integrovaný pohled.

Průřezová témata jsou povinnou součástí základního vzdělávání a na jednotlivých stupních školy (1. a 2. stupeň) musí být zařazena všechna tyto témata, která jsou uvedena v RVP ZV. V ŠVP si školy určují rozsah a způsob realizace průřezových témat, mohou je zařadit jako samostatný předmět, využít je jako součást

vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu nebo v podobě různých projektů, kurzů a seminářů.

V RVP ZV jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální rozvoj,
- Výchova demokratického občana,
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
- Multikulturní výchova,
- Environmentální výchova,
- Mediální výchova.⁷

2.2.3.1 Osobnostní a sociální výchova

Toto průřezové téma je orientováno na „subjekt i objekt, je praktické a má každodenní využití v běžném životě. Reflektuje osobnost žáka, jeho individuální potřeby i zvláštnosti. Jeho smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti.“⁸

Specifickým rysem je to, že se sám žák, žákovská skupina a běžné situace každodenního života stávají učivem. Žáci jsou vedeni k hledání vlastní cesty ke spokojenosti v životě na základě dobrých vztahů k sobě samému a k dalším lidem.

Osobnostní a sociální výchova se vztahuje ke vzdělávací oblasti *Jazyk a jazyková komunikace*, kde je každodenní komunikace nástrojem jednání v různých životních situacích. Dále se vztahuje ke vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět*, která směřuje k sebepoznání,

⁷ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 90.

⁸ tamtéž s. 90 – 91.

zdravému sebepojetí a také k udržení psychického zdraví. Také je zde vazba ke vzdělávací oblasti *Člověk a společnost*, především k *Výchově k občanství*. Ve vzdělávací oblasti *Člověk a příroda* toto téma rozvíjí emocionální vztahy, osobní postoje a praktické dovednosti ve vztahu k přírodě. Vzdělávací oblast *Umění a kultura* se zaměřuje na rozvoj smyslového vnímání a kreativity. Lze zde dobře využít doplňující vzdělávací obor *Dramatická výchova*. Osobnostní a sociální výchova se také vztahuje ke vzdělávací oblasti *Člověk a zdraví* a *Člověk a svět práce*, kde žáci zdokonalují dovednosti spolupráce a komunikace v kolektivu a v pracovních situacích.

Tematické okruhy průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova jsou členěny na tři části. Zaměřují se na osobnostní, sociální a morální rozvoj.

2.2.3.2 Výchova demokratického občana

Charakter tohoto průřezového tématu je mezioborový a multikulturní. Představuje rozvoj hodnot jako je spravedlnost, tolerance a odpovědnost. Dále žáci rozvíjí své kritické myšlení, snaží se o uvědomění svých práv a povinností, učí se demokratickým způsobům řešení konfliktů a problémů.

„Výchova demokratického občana má vybavit žáka základní úrovni občanské gramotnosti. Ta vyjadřuje způsobilost orientovat se ve složitostech, problémech a konfliktech otevřené, demokratické a pluralitní společnosti. Její získání má umožnit

žákovi konstruktivně řešit problémy se zachováním své lidské důstojnosti, respektem k druhým, ohledem na zájem celku, s vědomím svých práv a povinností, svobod a odpovědností, s uplatňováním zásad slušné komunikace a demokratických způsobů řešení.“⁹

Průřezové téma *Výchova demokratického občana* se vztahuje především ke vzdělávací oblasti *Člověk a společnost*, kde se žáci setkávají se základními principy demokracie, lidskými a občanskými právy. Ve vzdělávací oblasti *Člověk a svět* se toto průřezové téma uplatní v tématech, která jsou zaměřená na vztah k domovu a vlasti.

„Tematické okruhy průřezového tématu jsou zaměřeny na utváření a rozvíjení demokratických vědomostí, dovedností a postojů potřebných pro aktivní účast žáků – budoucích dospělých občanů – v životě demokratické společnosti.“¹⁰

2.2.3.3 Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Toto průřezové téma podporuje u žáků rozvoj globálního myšlení a mezinárodního porozumění. Snaží se ze žáků vychovat budoucí evropské občany jako zodpovědné a tvořivé osobnosti.

„Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, integruje a prohlubuje poznatky a umožňuje uplatnit dovednosti, které si žáci osvojili

⁹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 93.

¹⁰ tamtéž s. 94.

v jednotlivých vzdělávacích oborech. Podporuje ve vědomí a jednání žáků tradiční evropské hodnoty, k nimž patří humanismus, svobodná lidská vůle, morálka, uplatňování práva a osobní zodpovědnost spolu s racionálním uvažováním, kritickým myšlením a tvořivostí.“¹¹

Nejvíce se průřezové téma vztahuje ke vzdělávací oblasti *Člověk a společnost*, které využívá poznatky z historie a politické geografie. Prohlubuje se znalost klíčových historických i politických událostí, které ovlivnily vývoj Evropy. Zvláště se uplatňuje obor *Výchova k občanství*, který zdůrazňuje sociální, ekonomické, právní a kulturní souvislosti v evropské a globální dimenzi. Ve vzdělávací oblasti *Člověk a příroda* se uplatní hlavně důsledek globálních vlivů na životní prostředí. Vzdělávací oblast *Jazyk a jazyková komunikace* má významnou funkci při osvojování dalších jazyků, díky nimž se žáci dorozumí a mohou tak poznávat kulturu jiných národů. Uplatnění v tomto průřezovém tématu najde také vzdělávací oblast *Informační a komunikační technologie*, v které se žáci učí pracovat s internetem, mohou vyhledávat informace o jednotlivých zemích Evropy. Vztah k evropské a světové kultuře je rozvíjen díky vzdělávací oblasti *Umění a kultura*. Globální problémy související se zdravím rozvíjí vzdělávací oblast *Člověk a zdraví*. V rámci oboru *Tělesná výchova* se žáci seznamují s historií a významem novodobých olympijských her.

¹¹ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 95.

Tematické okruhy průřezového tématu se snaží podnítit v žácích zájem o Evropu a svět, zpřesňují obraz Evropy a uvědomují si evropské a globální souvislosti.

2.2.3.4 Multikulturní výchova

V rámci tohoto průřezového tématu mají žáci možnost seznámit se s různými kulturami, včetně jejich tradic a hodnot. To, že žáci dobře poznají vlastní kulturu, jim umožňuje porozumět jiným, odlišným kulturám. Multikulturní výchova rozvíjí „smysl pro spravedlnost, solidaritu a toleranci, vede k chápání a respektování neustále se zvyšující sociokulturní rozmanitosti. U menšinového etnika rozvíjí jeho kulturní specifika a současně poznávání kultury celé společnosti, majoritní většinu seznamuje se základními specifiky ostatních národností žijících ve společném státě.“¹²

Multikulturní výchova se také odráží v mezilidských vztazích ve škole, ve vztazích mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi rodinou a školou a mezi školou a místní komunitou. Škola by se měla snažit zabezpečit takové školní klima, kde se všichni žáci jednotlivých příslušností budou cítit bezpečně a rovnoprávně.

Průřezové téma Multikulturní výchova prolíná všemi vzdělávacími oblastmi, především těmi, které se zabývají vztahy mezi příslušníky různých národů a etnických skupin. Váží se ke vzdělávacím oblastem *Jazyk a jazyková komunikace*, *Člověk a společnost*, *Informační a komunikační technologie*, *Umění*

¹² *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 97.

a kultura, Člověk a zdraví a ke vzdělávacímu oboru Zeměpis ze vzdělávací oblasti Člověk a příroda.

„Tematické okruhy Multikulturní výchovy vycházejí z aktuální situace ve škole, reflektují aktuální dění v místě školy, současnou situaci ve společnosti.“¹³

2.2.3.5 Environmentální výchova

Průřezové téma Environmentální výchova vede žáky k pochopení vztahů mezi člověkem, přírodou a životním prostředím. Umožňuje jim hledat různá řešení environmentálních problémů. Jedinec by se měl aktivně podílet na ochraně a utváření životního prostředí.

Ve vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* žáci získají základní pohled na okolní přírodu a prostředí. Největší uplatnění Environmentální výchova získává ve vzdělávací oblasti *Člověk a příroda*, kde se žáci seznamují se základními přírodními zákonitostmi a poznávají jednotlivé ekosystémy. V rámci vzdělávací oblasti *Člověk a zdraví* žáci získávají informace o vlivech prostředí na jejich zdraví i zdraví ostatních lidí. Vzdělávací oblast *Informační a komunikační technologie* umožňuje žákům získávat aktuální informace o stavu životního prostředí, o ekologických problémech. Dále se Environmentální výchova může realizovat ve vzdělávacích oblastech *Člověk a společnost*, *Umění a kultura* a *Člověk a svět práce*.

¹³ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 98.

Tematické okruhy Environmentální výchovy jsou členěny tak, aby umožňovaly „celistvé pochopení problematiky vztahů člověka k životnímu prostředí, k uvědomění si základních podmínek života a odpovědnosti současné generace za život v budoucnosti“.¹⁴

2.2.3.6 Mediální výchova

V tomto průřezovém tématu žáci získají základní poznatky a dovednosti v oblasti mediální komunikace a práce s médii. Je důležité, aby se jedinci naučili zpracovávat a vyhodnocovat informace, které získají z médií. Média ovlivňují chování jedince ve společnosti, mají vliv na utváření jeho životního stylu.

„Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovní mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr.“¹⁵

Průřezové téma Mediální výchova se pojí se vzdělávací oblastí *Jazyk a jazyková komunikace*, ve které si žáci osvojují mluvený i psaný projev, jeho stavbu, dále si osvojují základní pravidla komunikace a argumentace. Využívat tištěné i digitální dokumenty jako zdroj informací se žáci učí ve vzdělávací oblasti *Informační*

¹⁴ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 100.

¹⁵ tamtéž s. 101.

a komunikační technologie. Mediální výchova lze také uplatnit ve vzdělávací oblasti *Člověk a společnost* a *Umění a kultura*.

Tematické okruhy Mediální výchovy obsahují základní poznatky a dovednosti, které se týkají médií a mediální komunikace. Okruhy jsou členěny na tematické okruhy receptivních činností a tematické okruhy produktivních činností.

2.2.4 Rámcový učební plán

Rámcový učební plán (dále jen RUP) pro základní vzdělávání závazně stanovuje:

- začlenění vzdělávacích oblastí a vzdělávacích oborů do základního vzdělávání na 1. stupni a na 2. stupni,
- minimální časovou dotaci pro jednotlivé vzdělávací oblasti (vzdělávací obory) na daném stupni základního vzdělávání,
- povinnost zařadit a realizovat se všemi žáky na daném stupni průřezová témata,
- disponibilní časovou dotaci,
- celkovou povinnou časovou dotaci pro 1. a 2. stupeň základního vzdělávání,
- poznámky ke vzdělávacím oblastem (vzdělávacím oborům) v RUP.

Povinná celková časová dotace pro 1. stupeň základního vzdělávání je stanovena v RUP na 118 hodin, pro 2. stupeň na 122 hodin.

V RUP je také stanovena disponibilní časová dotace v rozsahu 14 hodin pro 1. stupeň základního vzdělávání a 24 hodin pro 2. stupeň základního vzdělávání.¹⁶

2.2.5 Školní vzdělávací program

Školní vzdělávací program (dále jen ŠVP) si vytváří každá škola realizující základní vzdělávání podle zásad, které stanovuje RVP. Školy mohou pro tvorbu ŠVP využít *Manuál pro tvorbu školních vzdělávacích programů*.

Učitelé tak mají možnost vytvořit vlastní vzdělávací program, který vychází z konkrétních záměrů školy, zohledňuje její možnosti a podmínky, zaměřuje se také na postavení školy v regionu i sociálním prostředí.

V plánech již učitelé nemusí popisovat, jakou látku mají probrat, ale popisují, jaké dovednosti mají žáci mít, jakých klíčových kompetencí mají dosáhnout.

Učivo, které je vymezeno v RVP ZV je školám pouze doporučeno, jednotlivé školy si jej rozpracují podle svých možností. Na školní úrovni se učivo stává závazné.

Učitelé by při tvorbě ŠVP měli vzájemně spolupracovat a propojovat vhodná témata, která jsou společná jednotlivým vzdělávacím oborům.

RVP ZV obsahuje zásady pro zpracování školního vzdělávacího programu a strukturu ŠVP pro základní vzdělávání. Školní

¹⁶ *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : VÚP, 2007. s. 105.

vzdělávací program by měl obsahovat identifikační údaje, charakteristiku školy, charakteristiku ŠVP, učební plán, učební osnovy, hodnocení žáků a autoevaluaci školy.

Za vypracování ŠVP zodpovídá ředitel školy, musí jej zpřístupnit veřejnosti, aby měl každý možnost seznámit se s obsahem programu, nahlédnout do něj, či si pořídit výpis nebo opis.

Do začátku školního roku 2007/2008 měly všechny základní školy v České republice povinnost připravit vlastní ŠVP a od 1. 9. 2007 podle něho začít vyučovat v 1. a 6. ročníku. Ve školní roce 2010/2011 se do ŠVP zapojí poslední zbývající ročníky základního vzdělávání.

2.3 Studium projektové metody

2.3.1 Pojem metoda, vyučovací metoda

Pojem metoda z řeckého „methodos“ znamená v překladu postup, cestu. Metodu si můžeme představit jako cestu k cíli, jejíž prostřednictvím dosahujeme určitých obecných cílů.

Vyučovací metoda „charakterizuje činnost učitele vedoucího žáka k dosažení stanovených vzdělávacích cílů“.¹⁷ J. Skalková pod pojmem vyučovací metoda chápe „způsoby záměrného uspořádání činností učitele i žáků, které směřují ke stanoveným cílům“.¹⁸

2.3.2 Historie projektového vyučování

Na přelomu 19. a 20. století se v USA začala rozvíjet pragmatická pedagogika, jejíž nejvýznamnějším představitelem je **John Dewey** (1859 – 1952). „Pragmatická pedagogika chápe vzdělávání jako nástroj řešení problémů, s kterými se člověk setkává v praktickém životě. Základním pojmem je zkušenost získaná v individuální praxi.“¹⁹ Důležitá byla také samostatnost jedince, který se učí řešit jednotlivé problémy, rozvíjí se jeho aktivita, zájmy a osobní zkušenost. A právě zkušenost je základem veškerého poznání.

Pragmatická pedagogika položila základ projektovému vyučování, které vytvořil žák J. Deweye **William Heard Killpatrick** (1871 – 1965). V roce 1918 uveřejnil ucelenou studii o projektovém vyučování nazvanou „*The Project Method*“. W. H. Killpatrick zde

¹⁷ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 287.

¹⁸ SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. s. 181.

¹⁹ ŠIMONÍK, O. Výukové projekty. In MAŇÁK, J. *Alternativní metody a postupy*. 1. vyd. Brno : PdF MU, 1997. s. 44.

rozvinul myšlenky J. Deweye a vytvořil tak nový vyučovací systém. Podle něho je projekt „komplexní pracovní úkol, při jehož řešení si žáci současně osvojují potřebné vědomosti a dovednosti. Řešení projektu probíhá ve třech fázích:

1. Žáci pracují v dílně, v laboratoři, na školním pozemku, v kuchyni apod.

2. V pracovním procesu narážejí na obtíže a o jejich překonávání se musí poučit (v knihovně, ve školním muzeu aj.).

3. Na základě teoretického poučení pak praktický úkol dokončí. Jde tedy o nový vztah teorie a praxe.“²⁰

Místo tradičního přístupu od teorie k praxi jsou žáci vedeni od praxe k docenění teorie, která jim umožní praktické zvládnutí úkolu. Projektové vyučování se snaží o hlubší motivaci vyučování a o těsné spojení teorie a praxe. Podstatou takového vyučování je změna v organizaci vyučovacích hodin a předmětů. Žáci si osvojují vědomosti na základě řešeného úkolu (projektu), kde učitel mnohdy pouze organizuje prostředí. Podle W. H. Killpatricka musíme při realizaci každého projektu respektovat schéma projektu, které sám navrhl: stanovení cílů projektu, zpracování plánu, vlastní provedení projektu a následné zhodnocení projektu.

Projektovou metodou se u nás zabývali významní pedagogové, např. Rudolf Žanta, Václav Příhoda nebo Stanislav Vrána. J. Valenta uvádí definici projektu od R. Žanty: „Projekt je účelně

²⁰ JÚVA, V. sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. 3. rozš. vyd. Brno : Paido, 1995. s. 32.

organizovaný souhrn myšlenek, seskupených kolem důležitého střediska praktického vědění, směřující k určitému cíli.“²¹ Reformní pedagog S. Vrána, který je spojován s pokusnými školami ve Zlíně, projekt charakterizoval takto:

1. je to podnik,
2. je to podnik žákův,
3. je to podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost,
4. je to podnik, který jde za určitým cílem.²²

2.3.3 Různé vymezení projektové metody – definice projektu

V literatuře se můžeme setkat s různými definicemi projektové metody, popřípadě projektového vyučování, projektové výuky. Jednotliví autoři mají různý názor na tuto problematiku, tudíž se definice projektů vyvíjí a upřesňuje.

Jan Průcha uvádí v Pedagogickém slovníku tuto definici: „Je to vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávání zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Je odvozena z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu, rozvíjené J. Deweyem, W. Killpatrickem aj. V USA a dalších zemích jedna z nejvýznamnějších metod podporujících motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické

²¹ VALENTA, J. *Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou*. 1. vyd. Praha : Ipos Artama, 1993. s. 4 – 5.

²² VRÁNA, S. *Učebné metody*. 1. vyd. Praha : Dědictví Komenského, 1934. s. 103.

činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu.“²³

Jednu ze starších definic projektové metody uvádí O. Chlup. „Projektová metoda organizuje učebnou látku jako řadu projektů neboli učebných celků, jež by upoutaly žáka svým konkrétním cílem. Žáci pracující na provedení projektu získávají určité vědomosti a dovednosti, jež jsou pak vlastním účelem učení a projekt sám se stává jen prostředkem k tomuto účelu. Každý projekt staví žáka před řadu otázek neboli problémů, soustřeďujících se k těžce jednotící ideji. Problémy jsou podnětem k žákově vlastní činnosti teoretické i praktické.“²⁴

G. Petty míní projektem „úkol anebo sérii úkolů, které mají žáci plnit – většinou individuálně, ale někdy i ve skupinách. Žáci se mohou často více méně sami rozhodovat, jak, kde, kdy a v jakém sledu budou úkoly provádět. Projekty mívají zpravidla otevřenější konec než samostatná práce.“²⁵

Podle H. Kasíkové je projekt „specifický typ učebního úkolu, v kterém mají žáci možnost volby tématu a směru jeho zkoumání, a jehož výsledek je tudíž jen do určité míry předvídatelný. Je to úkol, který vyžaduje iniciativu, kreativitu a organizační dovednosti,

²³ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 184.

²⁴ CHLUP, O. *Pedagogická encyklopedie II. díl*. 1. vyd. Praha : Novina, 1939. s. 467 – 468.

²⁵ PETTY, G. *Moderní vyučování*. 5. vyd. Praha : Portál, 2008. s. 213.

stejně tak jako převzetí odpovědnosti za řešení problémů spojených s tématem“.²⁶

J. Kašová, jedna z hlavních iniciátorek projektového vyučování u nás, definuje výchovně vzdělávací projekt jako „integrované vyučování, které staví před žáky jeden či více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů. Jejich cílem je např. napsat knihu či časopis, uspořádat výstavu, akci, přednášku, vyrobit vyučovací pomůcku nebo jinou užitečnou věc. Ke splnění tohoto úkolu potřebují vyhledat mnoho nových informací, zpracovat a použít dosavadní poznatky z různých oborů, navázat spolupráci s odborníky, umět organizovat svou práci v čase i prostoru, zvolit jiné řešení v případě chyby, formulovat vlastní názor, diskutovat, spolupracovat atd. Místo aby žáci „přebírali“ hotové poznatky z jednotlivých oborů (mnohdy navíc bez hlubšího pochopení významu a smyslu), objevují při projektové výuce tyto poznatky sami, a to z důvodu potřeby.“²⁷

J. Maňák a V. Švec projekt vymezují jako „komplexní praktickou úlohu (problém, téma) spojenou se životní realitou, kterou je nutno řešit teoretickou i praktickou činností, která vede k vytvoření adekvátního produktu“.²⁸

²⁶ KAŠÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. s. 49.

²⁷ KAŠOVÁ, J. a kol. *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii i praxi*. 1. vyd. Kroměříž : Iuventa, 1995. s. 73.

²⁸ MAŇÁK, J. – ŠVEC, V. *Výukové metody*. 1. vyd. Brno : Paido, 2003. s. 168.

2.3.4 Projektová metoda – projektové vyučování – projektová výuka

V rámci této diplomové práce bude pracováno s těmito pojmy, které spolu souvisí, a proto jsou blíže vysvětleny.

Projektová metoda vychází z metody řešení problémů, ale úlohy v ní jsou komplexnější a výukové záměry a plány mají širší praktický dosah.

Projektové vyučování je takové vyučování, jež je založeno na projektové metodě, jak uvádí J. Průcha v *Pedagogickém slovníku*.²⁹

Mezi pojmy výuka a vyučování bývá běžně chápán synonymický vztah, avšak pojem výuka v teoriích obecné didaktiky je chápán širěji – „jako systém, který zahrnuje jak proces vyučování, tak především cíle výuky; obsah výuky; podmínky, determinanty a prostředky výuky; typy výuky; výsledky výuky“.³⁰

Při studování projektové metody se můžeme setkat s dalšími pojmy, mezi kterými musíme rozlišovat. Zvláště je to tematické vyučování, integrovaná výuka a kooperativní učení.

2.3.5 Tematické vyučování

Tematické vyučování má k projektům velmi blízko, ale nejde o stejné způsoby práce. Tematická výuka rozpracovává do širě téma, ze kterého vychází. Lze zde také integrovat různé předměty.

²⁹ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 184.

³⁰ tamtéž s. 288.

V čele stojí ústřední téma, které je dále rozpracováno do podtémat, což může probíhat v rámci jednotlivých předmětů.

Tematické vyučování můžeme kombinovat s projektovou výukou, kdy v rámci tematické výuky žáci sbírají informace a podklady pro projektové vyučování.

2.3.6 Integrovaná výuka

J. Průcha uvádí, že integrovaná výuka je „výuka realizující mezipředmětové vztahy a spojení teoretických činností s praktickými v následujících formách: 1. integrované předměty nebo kurzy; 2. moduly nebo témata zařazovaná jako součást více předmětů; 3. projekty spojující poznatky z více předmětů s praktickými zkušenostmi a produktivními činnostmi; 4. integrované dny, kdy celá škola realizuje jedno společné téma“.³¹

S pojmem integrace se setkáme také v rámci projektového vyučování, kde jde především o:

- integraci původně oddělených přístupů, předmětů,
- integraci matematicko-logického, verbálního, vizuálního, tělesně kinestetického, muzikálního přístupu aj.,
- integraci myšlení, intuice, těla, citů, smyslů ve vzdělávání,
- integraci původní zkušenosti s novým poznáním,
- integraci činností obtížných s činnostmi méně zatěžujícími,
- integraci řízených činností se sebeřízením,
- integraci dětí ve společné činnosti,

³¹ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 87.

- integraci učitelů ve společné činnosti,
- integraci dětí, učitelů, rodičů a jiných členů komunity,
- integraci světa školy se světem školu obklopujícím.³²

2.3.7 Integrovaná tematická výuka

Díky českému překladu je u nás rozšířen model integrované tematické výuky (dále jen ITV). Jeho autorkou je Susan Kovalíková ve spolupráci s Karen Olsenovou. Tento model „zdůrazňuje řešení problému a rozhodování. Je založen na třech do sebe zapadajících a na sobě vzájemně závislých principech: výzkum mozku – výukové postupy – příprava kurikula. Integrovaná tematická výuka je průnikem všech tří oblastí, je cestou jak vytvářet „mozkově kompatibilní“ učební prostředí pro žáky i učitele. Je založena na jednom celoročním sjednocujícím tématu a jeho rozepsání do všech rozvětvlujících se témat a dovedností, které obsahuje. Celý model ITV – příprava kurikula a výukových postupů – byl pečlivě zvolen a uspořádán tak, aby odpovídal tomu, jak se učí mozek.“³³

Kovalíková v knize také uvádí ukázkové téma pro žáky 2. stupně základní školy s názvem „Proč to funguje?“, které dále člení do podtémat *Hodiny/čas, Voda, Elektřina, Doprava, Rekreační středisko, Cestování*.³⁴

³² KASÍKOVÁ, H. Nastal v naší škole čas projektů? In VALENTA, J. *Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou*. 1. vyd. Praha : Ipos Artama, 1993. s. 9.

³³ KOVALÍKOVÁ, S. – OLSENOVÁ, K. *Integrovaná tematická výuka: model*. 1. vyd. Kroměříž : Spirála, 1995. s. 21 – 22.

³⁴ tamtéž s. 118 – 119.

2.3.8 Kooperativní učení

Kooperativním učením se u nás zabývá např. H. Kasíková. „Kooperativní učení je systém založený na principech kooperace (spolupráce) při učení v malých skupinách. Kooperace je vymezena jako sociální vztah – jedinec dosáhne cíle tehdy, pokud dosáhnou cíle i druzí, a naopak.“³⁵ K základním pojmům kooperativního vyučování patří sdílení, spolupráce a podpora, jak uvádí H. Kasíková.³⁶

Definici kooperativního učení uvádí také J. Průcha. Podle něho je kooperativní učení „postaveno na spolupráci osob při řešení složitějších úloh. Řešitelé jsou vedeni k tomu, aby si dokázali rozdělit sociální role, naplánovali si celou činnost, rozdělili si dílčí úkoly, naučili se radit si, pomáhat, sladit úsilí, kontrolovat jeden druhého, řešit dílčí spory, spojovat dílčí výsledky do většího celku, hodnotit přínos jednotlivých členů atd.“³⁷

2.3.9 Problém a projekt

Při řešení problému se žáci snaží pomocí určitého postupu dopracovat ke správnému výsledku. Problém se tak může stát jádrem projektu, je to určitá obtíž, se kterou se musí vyrovnat. Žáci musí vynaložit jisté intelektuální úsilí, snaží se najít různá řešení problému a poté vhodnou cestou k jeho uskutečnění.

J. Valenta uvádí, že problém je „vlastním místem koncentrace učiva, které má být osvojeno cestou projektové metody. Projekt

³⁵ PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. s. 200.

³⁶ KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. s. 27.

³⁷ PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. s. 107.

bývá zpravidla širší a systematizovanou záležitostí, nezůstává základní problém osamocen, ale je obklopen řadou dílčích problémů – kroků, jejichž řešení je předpokladem vyřešení problému základního.“³⁸

Projektové vyučování rozvíjí komplexně celou osobnost jedince. Žák se zdokonaluje v myšlení, získává nové vědomosti a dovednosti, rozvíjí svoji paměť a rozumové operace, ale také emoce, postoje a hodnoty. Jak uvádí J. Kratochvílová „projekt má zaměstnávat srdce, hlavu – myšlení i ruce“.³⁹

Ve starší literatuře z období reformátorů české pedagogiky 20. – 30. let se můžeme setkat s názorem, který částečně odděloval projekt od problému. V. Příhoda vnímá „problém spíše jako záležitost myšlenkovou, teoretickou (problémová metoda učí myšlení) a projekt jako věc praktických činností (projektová metoda učí jednání – činu). Projekt je seskupením problémů.“⁴⁰

2.3.10 Principy projektu

Projektové vyučování je založeno na principech, které uvádí H. Kasíková:

- *potřeby a zájmy dítěte* – v projektech mají žáci možnost střídat se s reálným světem, získávat nové zkušenosti, poznatky a schopnosti, uspokojit potřebu vlastní odpovědnosti a spoluodpovědnosti za práci;

³⁸ VALENTA, J. *Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou*. 1. vyd. Praha : Ipos Artama, 1993. s. 5.

³⁹ KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. s. 39.

⁴⁰ tamtéž s. 39.

- *aktuálnost situace* – podněty, se kterými škola pracuje přicházejí z osobní situace jednotlivce, ze školního prostředí, i z blízkého a širšího společenského prostředí;
- *interdisciplinarita* – projekty nabízejí celistvé poznání, lze zde propojit takové předměty, které byly považovány za oddělené, vzdálené např. umělecké a přírodovědné obory;
- *seberegulace při učení* – plánování i realizace projektu spočívá na řídicích a sebeřídicích činnostech žáků, kteří přebírají odpovědnost za realizaci projektu, role učitele se mění na konzultační;
- *orientace na produkt* – projektové vyučování vyžaduje dokumentaci průběhu i výsledku učení, jejich prezentaci pro školu i mimo školu;
- *skupinová realizace* – vyučování v projektech nabízí přirozené propojení činnosti dětí ve smysluplné týmové práci; skupiny mohou být věkově homogenní (stejnorodé), ale i věkově heterogenní (různorodé); mohou se také realizovat společné projekty dvou a více škol;
- *společenská platnost* – projektové vyučování může propojovat život školy se životem obce a širšího společenství.⁴¹

2.3.11 Projektové vyučování

- dává prostor pro integraci poznatků z různých oborů, ale i pro integraci žákova poznání vůbec,

⁴¹ KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. s. 50 – 51.

- poskytuje příležitost pro pěstování spoluzodpovědnosti žáka a vytváření prostoru pro rozvoj jeho samostatnosti v bezpečném prostředí školy,
- umožňuje realizaci obecných cílů základního vzdělávání a rozvíjení klíčových kompetencí.⁴²

2.3.12 Postup při realizaci projektového vyučování

Jak již bylo uvedeno, při realizaci projektového vyučování musíme dodržet čtyři základní kroky, které navrhl W. H. Killpatrick. Nyní si je blíže vysvětlíme.

1. Musíme zvolit takovou situaci, která bude pro žáky zajímavá, atraktivní, která pro ně bude představovat skutečný problém. Tyto situace vycházejí z potřeb a zájmů žáků, z jejich blízkého prostředí. Jsou to problémy, které je zajímají a chtějí je řešit. Nemusí to být situace typicky školní. Významnou roli v této fázi hraje vnitřní motivace žáků. Je důležité, aby se žáci s tématem ztotožnili a přijali jej za svůj. Na konci prvního kroku učitel společně se žáky stanoví cíl projektu.

2. V druhé fázi diskutuje učitel se žáky o plánu řešení projektu. Každý žák by měl mít možnost se k danému tématu vyjádřit, zdůvodnit své připomínky, projevit svoji iniciativu. Postupně se formulují a zpřesňují otázky, které se budou řešit. Rozdělují se jednotlivé úkoly jak jednotlivcům, tak skupinám. Řeší se také

⁴² TOMKOVÁ, A. – KAŠOVÁ, J. – DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. s. 9.

forma výsledku projektu (výstavka, výrobek, průvodce, sdělení), jak bude výsledek prezentován škole či širší veřejnosti.

Vypracovaný plán je vhodné viditelně vyvěsit, aby byl přístupný všem a zároveň byla možná průběžná kontrola.

3. Třetí fáze je etapa samotné realizace plánu. Pozoruje se aktuální stav s vytvořeným plánem projektu. Jsou zde realizovány jednotlivé aktivity žáků, které mají zajistit očekávané výsledky. Jednotlivci nebo skupiny pracují na svých zadaných úkolech, např. vyhledávají informace v knihách, encyklopediích, využívají média, shromažďují potřebný materiál, provádí výzkum, měření, experiment, organizují exkurze, vyrábějí různé předměty, kostýmy, hrají různé role, kontaktují odborníky a provádí interview, organizují výstavu.

Učitel dohlíží na práci žáků, pokud je potřeba, tak ji koriguje, v případě nutnosti žákům vypomůže. Také by měl dbát na to, aby se každý žák svojí měrou podílel na realizaci projektu. Žáci jsou vedeni k samostatnosti, rozvíjejí svoji aktivitu a tvořivost, zapojují všechny své smysly. Učí se vnímat a pozorovat.

4. Závěrečná fáze je vyhodnocením uskutečněného projektu. Při realizaci se dokumentuje průběh i výsledky práce, které je na závěr nutné zveřejnit a vyhodnotit. Žáci splnili vytyčené cíle a vytvořili určitý produkt, se kterým seznámí veřejnost. Na závěr žáci hodnotí průběh i výsledek projektu, protože oni byli hlavními aktéry. Učitel

může pro hodnocení připravit různé otázky a hodnoticí archy. To se opírá o sebekritiku a objektivního posouzení jednotlivých žáků. Žáci mohou vyjádřit své pocity, prožitky, co je zaujalo, jak se jim pracovalo se spolužáky aj. Tato metoda žákům přináší pocit uspokojení, posiluje jejich sebedůvěru, samostatnost a motivaci.

Hodnocení žáků zde nelze provádět podle tradičních kritérií. Neposuzuje se výkon žáků ani se nepoužívá známkování. Hodnotí se pracovní postup žáků, jak formulovali otázky a jednotlivé problémy, jak prezentovali své výsledky. Učitel slovně hodnotí pracovní proces žáků, činnosti jednotlivců i práci skupiny.

Je vhodné projektové vyučování funkčně začlenit do ostatních tradičních forem školního vyučování a vzdělávání. Na prvním stupni základní školy má třídní učitelka tuto úlohu ulehčenou, neboť ve své třídě vyučuje velký počet hodin. Na druhém stupni se musí jednotliví učitelé dohodnout na projektu v určité třídě a tomu přizpůsobit i hodinovou dotaci.

2.3.13 Tradiční vyučování a projektová výuka

Pokud srovnáme tradiční vyučování s projektovou výukou, najdeme v každém přístupu jisté výhody i nevýhody.

2.3.13.1 Tradiční vyučování

Toto vyučování je z hlediska organizace jednoduché, není příliš nákladné a umožňuje nám systematické vzdělávání. Na tradiční

vyučování jsou zvyklí učitelé i rodiče. Ovšem nevýhodou takového vyučování je nedostatečná motivace, nepropojení získaných poznatků. Vyskytuje se časté používání vnější motivace, např. klasifikace. Hromadné vyučování nepřihlíží k individuálním zvláštnostem jedince, hůře rozvíjí sociální vztahy.

2.3.13.2 Projektová výuka

Zde je využita situace, problém, který je motivem pro žáky sám o sobě. Projekt je pro žáky blízký svoji životní realitou. Žáci se učí spolupracovat, koordinovat svoji činnost s ostatními spolužáky, učí se řešit problémy a rozvíjí se jejich tvořivost. Přihlíží se k žákovi jako k individualitě. Takové učení vede k odpovědnosti, toleranci, podporuje kázeň.

Mezi nevýhody projektového vyučování patří časová náročnost na přípravu i provedení projektu. Nesoustřeďuje se na vytváření systematických znalostí a vědomostí, což se může projevit při porovnávání žáků tradičními metodami jako jsou vědomostní testy apod. Tato forma výuky je u nás zatím méně obvyklá, ale s postupným zaváděním školních vzdělávacích programů se jistě bude projektová výuka neustále rozšiřovat.

S. Vrána uvádí tyto přednosti projektové metody:

1. Nejcennější rys této metody je individuální úsilí, které budí v každém žákovi. Individuální úsilí pramení ze zájmu a z pocitu odpovědnosti za vlastní podnik.

2. Práce upravená v projekty se velmi blíží přirozené práci, kterou koná každý člověk v svém prostředí. Důsledek je větší životnost poznatků a zkušeností a lepší jejich použitelnost při řešení životních problémů.

3. Práce v projektu je jediné pásmo scelené řady poznatků a aplikací; poznatky nejsou izolovány.

4. Životní vztahy, jež obyčejně bývají obsahem projektů, jsou látkou konkrétní a určitou.

5. Projektová metoda předpokládá učení vnitřní, které je cennější než učení vynucené zevním tlakem.⁴³

2.3.14 Význam projektového vyučování

J. Kašová hodnotí význam projektového vyučování takto:

- jedná se o přirozený a nenásilný způsob poznávání, přibližující se „škole hrou“,
- respektuje individuální potřeby a možnosti dítěte, nezatěžuje jeho psychiku,
- pomáhá k pozitivnímu vývoji osobnosti dítěte,
- umožňuje získávat poznatky spojené s prožitkem a smyslovým vnímáním,
- připravuje na řešení globálních problémů,
- má úzký vztah k reálnému životu.

⁴³ VRÁNA, S. *Slovník moderní pedagogiky*. 2. rozš. vyd. Brno : Komenium, 1948. s. 65.

Z pohledu dítěte oceňuje, že:

- dítě nachází smysl poznávání a vzdělávání,
- neskáče z tématu na téma, ale má čas dokončovat myšlenku, reagovat na chybu,
- dotýká se skutečných věcí, má možnost zasahovat do skutečného života,
- nachází sám sebe, své možnosti, svou hodnotu, sebedůvěru,
- škola se pro něho stává podnětným prostředím, kam chodí rádo, protože zde prožívá dobrodružství spojená s poznáváním světa.⁴⁴

2.3.15 Druhy projektů

Projekty můžeme dělit z různých hledisek.

J. Valenta uvádí dělení projektů od W. H. Killpatricka, který dle **účelu** rozlišuje:

- projekt, který se snaží vtělit myšlenku či plán do vnější formy, např. výlet, divadelní hra,
- projekt cílící k estetické zkušenosti, např. „pantomimizace“ obrazu, poslech hudby,
- projekt usilující o rozřešení problému,
- projekt vedoucí k získání dovednosti.⁴⁵

Podle **časového rozsahu** dělíme projekty na:

- krátkodobé – realizované ve dvou až několika hodinách,

⁴⁴ KAŠOVÁ, J. a kol. *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii i praxi*. 1. vyd. Kroměříž : Iuventa, 1995. s. 75 – 76.

⁴⁵ VALENTA, J. *Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou*. 1. vyd. Praha : Ipos Artama, 1993. s. 5.

- střednědobé – trvají v průběhu jednoho až dvou dnů,
- dlouhodobé – obvykle realizované v rámci projektového týdne,
- mimořádně dlouhodobé – trvají měsíce až rok.

Z **hlediska uspořádání** projektu můžeme rozlišit projekty:

- individuální – každý sám pracuje na svém projektu,
- skupinové – jednotlivé skupiny žáků pracují společně,
- třídní – do projektu se zapojuje celá třída,
- školní – rozsáhlejší projekty do kterých se zapojuje celá škola.

Podle **zapojení jednotlivých předmětů** rozlišujeme projekty:

- v rámci jednoho předmětu,
- mezipředmětové – obvykle v rámci dvou až tří předmětů, kdy se např. dva vyučující dohodnou mezi sebou, nebo jeden učitel propojí své aprobační předměty.

Podle **místa realizace** rozdělujeme projekty na:

- školní,
- domácí,
- kombinované,
- mimoškolní.

Šimoník uvádí, že lze také rozlišovat projekty podle **„navrhovatele“** projektu na:

- projekty žákovské nebo spontánní – vyrůstající z potřeb a zájmů dětí,
- projekty vnesené do vyučování učitelem, tj. projekty umělé,
- projekty vytyčené po vzájemné spolupráci učitele se žáky.⁴⁶

J. Kratochvílová ve své publikaci rozlišuje projekty z hlediska účelu a také dle informačního zdroje projektu.

Z hlediska **účelu projektu** můžeme rozlišit projekty:

- problémové,
- konstruktivní,
- hodnotící,
- směřující k estetické zkušenosti,
- směřující k získání dovedností (i sociálních).

Dle **informačního zdroje projektu** dělíme projekty na:

- volné (informační materiál si žák obstarává sám),
- vázané (informační materiál je žákovi poskytnut),
- kombinované.⁴⁷

Projekty můžeme také dělit podle **velikosti** na:

- projekty malé,
- projekty velké.

⁴⁶ ŠIMONÍK, O. Výukové projekty. In MAŇÁK, J. *Alternativní metody a postupy*. 1. vyd. Brno : PdF MU, 1997. s. 45.

⁴⁷ KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. s. 48.

2.3.16 Příklady již realizovaných projektů

J. Kašová, která se u nás jako jedna z prvních zabývala projektovou výukou, vytvořila a ověřila mnoho projektů na ZŠ Obříství, např. *Staročeský jarmark*, *Publikace o škole, Či je škola? Naše!*, *Škola naruby*, *Komunikace*, *Čas rytířů* a další.

Mezi témata, která se osvědčila na dalších školách patří např. *Zdravý životní styl*, *Zkoumáme velkou vodu*, *Prostředí kolem nás*,⁴⁸ *Oheň*, *Mapy*, *Cestujeme za hranice*, *Čarodějnické procesy*.⁴⁹

S. Vrána ve své knize uvádí také příklady realizovaných projektů, které vyhlásili formou soutěží pro žáky pokusné školy ve Zlíně v roce 1934, např. *Budoucí zlínský okres po stránce zeměpisné*, *Zhotovení demonstračních modelů z elektrotechniky*, *Geologie zlínského okolí*, *V čem se liší zdejší nářečí od spisovné mluvy*, *Reportáž z obchodního domu*, *Individuální rodinná kronika*, *Obrázkové sbírky* (sbírka obrázků zeměpisných, přírodovědných, naše škola, starý a nový Zlín, sport, svět technický), *Jídelní lístek na oběd o třech chodech*.⁵⁰

Projekt *Staročeský jarmark* od J. Kašové je zde přiblížen ze dvou důvodů. Jeho obsah je blízký studijnímu oboru (ČJ – RV) a námětově se částečně vztahuje k navrhovanému projektu *Zdravý životní styl* v praktické části práce.

Tento projekt byl realizovaný během čtyř měsíců (únor – květen) v roce 1992. Již v tehdejší době projekt obsahoval propojení různých předmětů, odpovídal tedy RVP, průřezovým tématům

⁴⁸ MAŇÁK, J. – ŠVEC, V. *Výukové metody*. 1. vyd. Brno : Paido, 2003. s. 171.

⁴⁹ KAŠÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. s. 52.

⁵⁰ VRÁNA, S. *Učebné metody*. 1. vyd. Praha : Dědictví Komenského, 1934. s. 108 – 109.

a využíval mezipředmětových vztahů. J. Kašová svým dílem předběhla dobu a právem bývá nazývána jednou z hlavních iniciátorek projektové výuky u nás.

Do projektu se zapojila celá škola a díky němu vznikly dlouhodobé celoškolní projekty. Úkolem projektu bylo oživení tradice jarmarků jako obchodní, kulturní a společenské události obce. Mezi výchovně vzdělávací cíle patřilo: poznat historii obce, regionu, řemeslnické výroby; oživit kulturní a společenský život v obci; posílit zdravý patriotismus; zapojit děti aktivně do života obce a školy.

Projekt vznikl spontánně při občanské výuce, kdy žáci 7. ročníku poznávali historii své obce z místních kronik. Byli překvapeni mnohými zjištěními. Nejvíce je zaujalo srovnávání historie se současností. Společnou diskuzí se zrodil nápad oživit společenský život v obci akcí, která měla v regionu svoji tradici – *Staročeským jarmarkem*. Jelikož by jedna třída na takový úkol nestačila, museli nejdříve získat zájem a účast celé školy na projektu.

V únoru se žáci v předmětech občanská nauka, dějepis, prvouka a vlastivěda zabývali listováním v kronikách obce, proběhly besedy s místními pamětníky a návštěva místního muzea. Cílem bylo probudit u žáků zájem o historii obce a vytvoření skupin pro samostatné pátrání po historii se zaměřením na: život lidí, způsob obživy, bydlení, oblékání, vaření, na vývoj řemesel.

V březnu žáci v rámci předmětů dějepis, zeměpis, vlastivěda a estetická výchova podnikli exkurzi do přírodního muzea –

skanzenu. Cílem bylo seznámení se způsoby bydlení, řemeslnými nástroji a venkovskými tradicemi, výtvarné zpracování poznatků z návštěvy skanzenu a z besed s pamětníky – kresby a modely obydlí, povozů, zemědělských nástrojů, hospodářských zvířat, statků, krojů, lidových zvyků, dále úcta k lidové architektuře, lidovému umění a řemeslům.

V předmětech český jazyk, přírodopis a chemie žáci literárně zpracovávali výsledky pátrání po historii – fejetony, reportáže, básně. Cílem bylo srovnávání historie a současnosti, úcta k životu a práci předků, spoluzodpovědnost za vývoj v současnosti a budoucnosti, ekologická varování, výzvy a aktivity.

Měsíc duben byl zasvěcen matematice, rýsování a pracovnímu vyučování, v nichž se žáci zabývali historickými jednotkami měření a vážení, porovnávali zápisy o hospodaření v kronikách obce, vyměřovali školní pozemek a převáděli historické jednotky do současných, zabývali se zemědělskou výrobou dříve a dnes a nákresem pozemku. Cílem bylo zjistit, co musel znát dobrý hospodář – úcta k práci, vynalézavosti, řemeslnické zručnosti, sepětí hospodáře s přírodou.

V občanské nauce a dějepisu žáci pátrali po historických předmětech a dokumentech, sbírali informace a údaje o získaných materiálech, třídili je a zařazovali do souvislostí. Cílem této části bylo přiblížení historie současnosti, systematickosti práce historiků. V hodinách dějepisu žáci absolvovali besedu o historii jarmarků

a trhů. Stanoveným cílem bylo spojení lidové zábavy s obchodem a vytvoření programu *Staročeského jarmarku*.

V rámci estetické výchovy žáci pátrali po lidových krojích a způsobu oblékání. Cílem byla přehlídka lidových krojů a jejich popis, skládání jarmareční písně na skutečnou událost zapsanou v místní kronice. Žáci tvořili text, nacvičovali hudební doprovod, kreslili obrázky a připravovali se na veřejné vystoupení na Jarmarku.

V tělesné výchově žáci nacvičovali lidové taneční hry a měli možnost aktivní zábavy ve volném čase a školních přestávkách.

V květnu vyvrcholily přípravy na *Staročeský jarmark*. Náplní estetické a rodinné výchovy byly recepty staročeské kuchyně, pečení perníčků, výstava perníkářských forem a vzorků. Cílem se stala zdravá výživa, tradiční lidová řemesla a příprava *Staročeského jarmarku*.

V rámci estetické výchovy žáci uspořádali výstavu výtvarných prací a vyzdobili školu, nacvičovali hudebně taneční vystoupení. Cílem bylo vytvoření estetického prostředí a aktivní zapojení do organizování Jarmarku.

V hodinách občanské nauky a slohu se žáci zabývali přípravou pozvánky pro čestné hosty Jarmarku – demokratickou volbou oficiálního hosta třídy, formou a způsobem pozvání a povinnostmi hostitele.

Hodiny dějepisu byly věnovány přípravě výstavy o životě a práci venkovského lidu – spolupráce s profesionály (pracovníci Okresního muzea Mělník), třídění exponátů, popisování, instalace.

Skutečný jarmark se odehrál na nádvoří a v prostorách budovy zámku v Obříství. Smyslem celé této akce byl nezanedbatelný finanční zisk pro školu. Navíc akce oživila společenský a kulturní život obce. Děti se aktivně a tvořivě zapojily do hledání a poznávání. Úcta k tradicím, práci a moudrosti předcházejících generací, výchova k zdravému patriotismu, k hrdosti na svou školu, obec, vlast, to vše bylo cílem tohoto úspěšného projektu.

Zkušenosti z celoškolského projektu *Staročeský jarmark* škola využila o rok později při realizaci projektu, který se vztahoval k oslavám 55. výročí založení školy. Cílem byla důstojná reprezentativní oslava a vydání vlastní publikace o jejich škole.⁵¹

⁵¹ KAŠOVÁ, J. a kol. *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii i praxi*. 1. vyd. Kroměříž : Iuventa, 1995. s. 15 – 16.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

3.1 Projekt *Naše město Vysoké Mýto*

3.1.1 Charakteristika školy – Základní škola Vysoké Mýto, Javornického

Základní škola v současné době pracuje podle vzdělávacího programu s názvem „Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání“.

Tato škola je úplnou základní školou (1. a 2. stupeň), kterou navštěvují žáci z Vysokého Mýta, ale i děti z okolních vesnic. Celková kapacita školy je 850 žáků a kapacita školní družiny je 150 dětí. V posledních letech se stále častěji na škole vzdělávají děti cizích státních příslušníků.

Školu tvoří tři budovy, z nich hlavní (Javornického) je největší. Navštěvují ji žáci celého 2. stupně a žáci 4. a 5. ročníku z 1. stupně. Dále se zde nachází ředitelství, ekonomický úsek, výdejna obědů s jídelnou a tělocvična. K budově patří školní pozemek a hřiště s umělým povrchem, které využívají žáci při hodinách tělesné výchovy, ale také po vyučování v rámci zájmových kroužků. Hlavní budova se nachází v klidné části města na okraji parku.

Druhá budova, vzdálená asi sedm minut chůze, se nachází na náměstí Vaňorného a sídlí zde první stupeň (1. – 3. ročník) a dvě oddělení školní družiny.

Budova školní družiny tzv. „Horákova vila“ má tři oddělení a sídlí za hlavní silnicí v ulici Prokopa Velikého.

Materiální a technické vybavení školy je na dobré úrovni. Škola je vybavena klasickými i moderními vyučovacími pomůckami. Ve škole se nacházejí tři učebny informatiky, z nichž jedna je připojena na internet. Škola využívá k výuce dataprojektory a multimediální učebnu.

Učitelé mají k dispozici kopírky a počítače s tiskárnami. Škola má také žákovskou a učitelskou knihovnu.

Na obou budovách jsou kromě kmenových tříd žáků, odborné učebny, odpočinkové a relaxační koutky, sborovny a další kanceláře nezbytné pro chod školy.

Pedagogický sbor je téměř plně kvalifikovaný, učitelé se dále vzdělávají a rozšiřují si své kvalifikace. V učitelském sboru jsou zastoupeni speciální pedagogové pro dyslektickou a logopedickou péči, výchovná poradkyně, metodik prevence. Všichni učitelé prošli školením práce na počítači.

Škola pro své žáky pořádá různé školní projekty, preventivní programy, kurzy, exkurze. Žáci se účastní nejrůznějších soutěží a školních olympiád. Škola spolupracuje s pedagogicko-psychologickou poradnou v Ústí nad Orlicí, Městským úřadem a Technickými službami Vysokého Mýta. Dále spolupracují s Městskou knihovnou, Základní uměleckou školou, Domem dětí a mládeže Mikádo, Okresním muzeem, M-klubem, plaveckou školou AAA a Autoklubem Vysoké Mýto.

V době letních prázdnin škola každoročně pořádá pro své žáky letní tábor ve Svaté Kateřině. Před koncem školního roku bývá

tradičně školní akademie, kdy žáci vytvoří představení pro své rodiče. Na začátku června škola pořádá atletické závody nazvané „Školypmiáda aneb drogy na stadion nepatří“ pro žáky základních škol z Vysokého Mýta a jeho okolí. Významným projektem, který škola pořádá již dlouhá léta, je tradiční *Vánoční jarmark* s prezentací výrobků s vánoční tematikou.⁵²

3.1.2 Charakteristika třídy

Po domluvě s paní učitelkou byl projekt realizován ve třídě 6. C. Tuto třídu navštěvuje 29 žáků, z toho 13 chlapců a 16 děvčat. Na vlastním projektu se podílelo 26 přítomných žáků.

Do třídy chodí žáci z Vysokého Mýta a také dojíždějí žáci z okolních vesnic. Tudíž všichni žáci město alespoň trochu znají a mohli se tak plně zapojit do projektu. Tato třída je klasickou školní třídou, nemají zde integrovaného žádného žáka ani žáka s cizí státní příslušností.

3.1.3 Charakteristika projektu a přípravná část

Při přípravě vlastního projektu vycházíme z jednotlivých kroků, které jsou popsány v teoretické části práce.

Snahou bylo pro žáky vybrat téma, které by je zaujalo, které by jim bylo blízké svojí povahou a které by je mohlo zajímat. Zvoleno bylo téma našeho města, ve kterém se žáci seznámí s historií

⁵² *Základní škola Vysoké Mýto, Javornického*. [online]. [cit. 16. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://zsjavornickeho.vmyto.cz/>>.

města, jeho kulturou a především s významnými památkami našeho města.

Projekt lze charakterizovat z různých hledisek. Z časového hlediska byl vytvořen projekt krátkodobý, z hlediska uspořádání se do projektu zapojila celá třída – třídní projekt, místem realizace projektu byla škola, tudíž se jednalo o projekt školní. Také můžeme tento projekt označit jako „umělý“, protože byl vnesen do vyučování učitelem a nevycházel ze spontánní reakce žáků.

Projekt vychází z průřezového tématu *Osobnostní a sociální výchova*. Byly zde využity vzdělávací oblasti *Jazyk a jazyková komunikace*, *Člověk a společnost*, *Člověk a příroda*, *Umění a kultura*, které se odrazily v mezipředmětových vztazích *Český jazyk a literatura*, *Výchova k občanství*, *Výtvarná výchova* a *Zeměpis*.

Cílem projektu byl rozvoj všech klíčových kompetencí žáků, tj. kompetence k učení, k řešení problému, komunikativní, sociální a personální, občanské a pracovní. Dále byl kladen důraz na rozvoj spolupráce a komunikace mezi žáky, rozvoj zájmu o naše město a také na získání nových informací a poznatků.

Mezi hlavní metody práce na projektu patřila skupinová práce žáků, práce s textem, vyhledávání informací v knihách, publikacích a mapách.

Při přípravě projektu byly nachystány žákům knihy a publikace o Vysokém Mýtě, různé informační materiály a mapy, pravopisná

a doplňovací cvičení, obálky s rozstříhanými obrázky a další pomůcky – výkresy formátu A2, lepidla, psací potřeby.

3.1.4 Realizace projektu

3.1.4.1 Motivace

Po příchodu do třídy proběhlo představení žákům a nastínění situace. Čekali je dvě netradiční hodiny, při kterých se dozvěděli spoustu zajímavých informací.

Ještě než jsme žákům prozradili, co je čeká a jakým tématem se budeme zabývat, přečetli jsme jim pověst o Vysokém Mýtě, z níž se dozvěděli, jak se jinak říká našemu městu a jeho obyvatelům (viz příloha č. 1).

Po přečtení textu jim byla položena otázka, zda už vědí, čím se budeme zabývat a také jestli poznali, co jsme jim přečetli, jaký to byl literární útvar a jaké jsou jeho charakteristické znaky.

3.1.4.2 Vlastní průběh projektu

Na začátku bylo žákům rozdáno pravopisné cvičení, ve kterém musel každý žák samostatně doplnit i/í – y/ý. Text se týkal našeho města, ze kterého se žáci dozvěděli základní informace (viz příloha č. 2). Když žáci cvičení vyplnili, vyměnili si ho mezi sebou a společně jsme ho zkontrolovali.

Následovalo rozdělení žáků do pěti skupin. S pomocí paní učitelky byli žáci rozděleni do výkonnostně vyrovnaných skupin.

Vznikly tak čtyři skupiny po pěti žácích a pátá skupina měla členů šest.

Poté si každá skupina vybrala jednu obálku. V obálce měli žáci rozstříhaný obrázek, který museli nejprve složit, aby zjistili, jakou památkou našeho města se budou zabývat. Postupně, jak žáci skládali obrázek, jsme mezi nimi procházeli, vždy jsme se jich zeptali, jaká je to památka, kde přibližně leží a jestli o ni něco vědí. Také jim byly podány informace o následné práci. Každá skupina dostala výkres velikosti A2, kam nalepila obrázek, rozmyslela si, kde umístí nadpis a kam napíše informace o památce. Z dostupných materiálů si vždy vybrali ty, které se vztahovaly k jejich tématu. Každá skupinka postupně zpracovala jednoduchou prezentaci ve formě plakátu.

Projekt byl realizován během dvou klasických vyučovacích hodin. Vzhledem k tomu, že nebylo možné z technických důvodů zajistit dvě hodiny navazující na sebe, pracovali žáci na projektu první vyučovací hodinu, poté měli hodinu matematiky, a třetí vyučovací hodinu se opět věnovali projektu.

Všechny skupiny stihly projekt vypracovat. Na závěr hodiny jednotlivé skupiny prezentovaly své dílo. Na tabuli byla připevněna mapa města a každá skupina vždy ukázala, kde se jejich památka nachází.

Na závěr jsme všechny žáky pochválili za spolupráci, zhodnotili jsme jejich činnost a rozloučili se s nimi.

3.1.5 Sebereflexe projektu

V úvodu hodiny jsem byla příjemně překvapena tím, že žáci poznali literární útvar pověst a také dovedli charakterizovat její základní znaky. Žáci se těšili, že je čeká něco jiného, než klasická vyučovací hodina.

Při doplňování i/í – y/ý žáci pracovali samostatně a v klidu. Cvičení jim nedělalo žádné velké potíže, při společné kontrole žáci odpovídali správně. Pouze jeden žák měl dvě chyby a jeden žák měl jednu chybu z nepozornosti, zapomněl doplnit vynechané písmeno.

Poté následovalo rozdělení do skupin, se kterým mi pomohla paní učitelka. Žákům rozdala čísla tak, aby vzniklo pět skupin. Problém nastal, když se žáci se stejným číslem měli seskupit dohromady. Žáci zřejmě nejsou zvyklí pracovat tímto způsobem, a proto jim přesun do jednotlivých skupin dělal potíže. Po překonání těchto obtíží již žáci ve skupinách svědomitě pracovali na zadaném úkolu. Mezi jednotlivými skupinami jsem neustále procházela, dívala se, jak žáci pracují, odpovídala jsem na jejich dotazy a případně jim poradila. Ve většině skupin si žáci dokázali sami mezi sebou rozdělit jednotlivé úkony, popřípadě jsem jim naznačila, co mohou dělat, když se mi zdálo, že někdo nepracuje a jen nečinně přihlíží. Myslím, že žáci se svého úkolu zhostili svědomitě a výsledné prezentace se jim povedly. Některé skupiny si důležité informace o památce napsaly malým písmem a při výsledné prezentaci se jim špatně četly. V některých skupinách se objevily zbytečně podrobné informace, ale žáci si alespoň

vyzkoušeli vyhledávání informací a jejich následné třídění. Ve skupině se museli dohodnout co je důležité více a co méně. Pro žáky je to dobrá zkušenost a při další práci budou již vědět, jak mají pracovat.

Myslím si, že žáky práce zaujala a bavila je. Pro většinu byla přínosná v mnoha oblastech, jak je patrné z vyhodnocených dotazníků.

Se žáky se mi pracovalo velice pěkně, neměla jsem problém s žádnými výraznými kázeňskými přestupky.

3.1.6 Hodnocení projektu žáky

Na závěr projektu byly žákům rozdány dotazníky a byli požádáni o jejich vyplnění. Dotazník obsahoval pět otázek (viz příloha č. 3). Vyplnilo jej všech 26 přítomných žáků.

Odpovědi žáků jsou řazeny dle četnosti. Následující tabulka 1 zobrazuje výsledky otázky č. 1.

Tab. 1 Co se ti líbilo při práci na projektu?

odpovědi žáků	počet odpovědí
spolupráce	9
úprava nadpisu	7
vybarvování	2
dokázali jsme se dohodnout	2
vyhledávání informací	1
psaní	1
skládání obrázku	1
nic	1

Většina žáků na první otázku odpovídala jednoslovně. Objevila se také odpověď „sranda a že jsem se něco naučila a dozvěděla“.

Jedna žákova odpověď zněla: „zasmáli jsme se a popovídali si“.

V tabulce 2 jsou vyjádřeny výsledky dotazníků na otázku č. 2.

Tab. 2 Která činnost ti na celém projektu přišla nejtěžší?

odpovědi žáků	počet odpovědí
skládání obrázku	8
lepení obrázku	8
vyhledávání informací	4
psaní textu	2
úprava nadpisu	2

Shodně osm odpovědí získalo skládání rozstříhaného obrázku a jeho následné lepení. Jednotlivé obrázky byly rozstříhané na přiměřeně velké kousky, aby skládání nečinilo žákům velké obtíže. Při jeho lepení si žáci vyzkoušeli svoji trpělivost a přesnost. Obrázky na plakátech byly nalepené precizně, žádná skupina lepení obrázku neodbyla.

Jedna žákyně na tuto otázku odpověděla: „vše, co jsem dělala, bylo jednoduché“. V jednom dotazníku nebyla tato otázka zodpovězena. Odpovědi žáků na otázku č. 3 zaznamenává následující tabulka 3.

Tab. 3 Která činnost ti naopak přišla nejlehčí?

odpovědi žáků	počet odpovědí
lepení obrázku	12
vybarvování	7
skládání obrázku	2
psaní textu	2
nevím	2

Lepení obrázku přišlo nejlehčí více žákům než v předchozí odpovědi, což může znamenat, že se žáci této činnosti přímo nezúčastnili a pracovali na jiném úkolu, nebo mají s podobnou

činností zkušenosti a lepení jim šlo dobře. V čem byl přínos projektu pro žáky zobrazuje tabulka 4.

Tab. 4 V čem pro tebe byl přínos tohoto projektu?

odpovědi žáků	počet odpovědí
dozvěděl/a jsem se něco nového	8
více informací	6
zkušenost	2
vyhledávání informací	2
příprava na další projekt	1
vzdělávání	1
nevím (v ničem)	3 (1)

Jeden žák na tuto otázku neodpověděl. Jedna z odpovědí zněla: „bylo to pro mě přínosný“, čímž nebyla zodpovězena podstata otázky.

Poslední otázka dotazníku byla rozdělena na dvě části. Žáci zaznamenali své odpovědi na pětistupňové hodnotící škále. Tabulka 5 vyjadřuje počty jednotlivých odpovědí žáků na otázku č. 5. a) a 5. b).

Tab. 5 Byl pro tebe tento projekt přínosný?/ Chtěl/a bys dělat podobné projekty?

	rozhodně ano 1	ano 2	nevím 3	ne 4	rozhodně ne 5	průměr Ø
5. a)	13	7	3	1	2	1,9
5. b)	15	6	4	0	1	1,7

Když porovnáme průměr obou otázek, lépe dopadla otázka č. 5. b), ve které se žáci měli vyjádřit k tomu, zda by chtěli podobné projekty dělat. Otázka č. 5. a) dopadla hůře, což je pochopitelné vzhledem k tomu, že někteří žáci si neuvědomovali přínos projektu, nevěděli, v čem je pro ně přínosný. Naopak lepší hodnocení otázky

č. 5. b) je logické, žáci zde vyjádřili svůj pocit z projektu, pozitivní přijetí projektu.

Zajímavé bylo, že dva žáci na první část páté otázky odpověděli rozhodně ne, ale na druhou část odpověděli rozhodně ano.

Jednomu žákovi se zřejmě práce na projektu nelíbila nebo se mu nechtělo přemýšlet nad vyplňováním dotazníku a k celé práci zaujal velmi negativistický postoj, protože na dvě otázky vůbec neodpověděl, a na další dvě odpověděl nic a v ničem. Na poslední otázku odpověděl ne a rozhodně ne.

3.1.7 Návrh dalšího pokračování projektu

Jelikož jsme nevěděli, jestli jsou žáci tímto způsobem zvyklí pracovat, a jak rychle budou postupovat, měli jsme promyšlené další pokračování projektu.

V předchozí činnosti se žáci seznámili s významnými památkami města. Aby se také seznámili s jeho kulturou a dalšími složkami, stylizovali bychom se do role turistky, která přijela do neznámého města a chtěla by ho poznat. Žáci by ve skupinách měli za úkol sestavit pro turistku harmonogram na jeden celý den, včetně ubytování a jídla, kulturní akce, sportovního vyžití.

Žáci by se tak seznámili s kulturními středisky, s místy, kde se dá sportovat, ale také kde se mohou najíst a ubytovat.

Dále jsme pro žáky měli nachystaný text o Vysokém Mýtě, který byl rozstříhaný. Žáci by měli za úkol doplnit chybějící informace

a následně text správně historicky seřadit (viz příloha č. 4). Po kontrole by si ho mohli nalepit do sešitů.

Další možností by také byla procházka po městě a zastavení u jednotlivých památek. Žáci by si zopakovali získané informace z projektu, dále by si ukázali další památky města a seznámili se s nimi.

Fotodokumentaci realizovaného projektu *Naše město Vysoké Mýto* obsahuje příloha č. 5.

3.2 Návrh dlouhodobého projektu – Zdravý životní

styl

Při plánování projektu jsme vycházeli z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, a proto uvádíme tuto strukturu projektu.

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova.

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a zdraví, Informační a komunikační technologie, Člověk a svět práce, Umění a kultura, Matematika a její aplikace.

Mezipředmětové vztahy: Český jazyk a literatura, Výchova ke zdraví, Informační a komunikační technologie, Člověk a svět práce, Výtvarná výchova, Matematika a její aplikace, Tělesná výchova.

Cíl projektu: propojení především předmětů Český jazyk a literatura s Výchovou ke zdraví se zaměřením na zdravý životní styl, rozvoj spolupráce a komunikace mezi žáky, rozvoj zájmu žáků o jejich zdraví a zdravé stravování.

Klíčové kompetence: rozvoj všech klíčových kompetencí (kompetence k učení, k řešení problému, komunikativní, občanské, pracovní, sociální a personální).

Metody: skupinová práce, vyhledávání informací, práce s textem, diskuze, řízený rozhovor, praktické cvičení, beseda.

Délka trvání: dlouhodobý projekt.

Ročník: vhodné pro žáky osmých a devátých tříd.

Pomůcky: výkresy různých velikostí, balicí papír, lepidlo, knihy vztahující se ke konkrétnímu tématu a další pomůcky k jednotlivým blokům.

3.2.1 Příprava projektu

Projekt je rozdělen do několika pracovních bloků, v kterých se žáci budou zabývat tématy z oblasti zdravého životního stylu nebo útvary českého jazyka.

Některé úkoly budou žáci zpracovávat ve škole po domácí přípravě, kdy budou mít za úkol donést si pomůcky, případně si připravit materiál, se kterým budou později ve škole pracovat.

3.2.1.1 blok *Zásady zdravé výživy*

Před zahájením projektu bychom žákům sdělili, jakým tématem se budeme zabývat. Požádáme je, aby si shromáždili obaly od různých potravin, vystříhali si obrázky z různých časopisů a letáků. Později s nimi budeme pracovat.

Žáci si na internetu vyhledají text, který se bude týkat oblasti zdravé výživy. Žáci si text přečtou a pokusí se určit jeho funkční styl. Společně si charakterizujeme jednotlivé funkční styly a jejich hlavní rysy a prvky. Více se budeme zabývat odborným stylem. Žáci se pokusí vyhledat na internetu odborný text, který se bude týkat našeho tématu a v daném textu vyhledáme prvky charakteristické pro odborný styl.

Na další práci se žáci rozdělí do skupin (podle celkového počtu žáků). Žáci budou mít za úkol pomocí internetu a svých znalostí sestavit zásady zdravého životního stylu a vypsát je (vyrobiť malý plakát, který mohou doplnit obrázky). Zásady by měli formulovat jasně a stručně, např. jíst pestrou stravu, omezit příjem soli, cukr používat jen s mírou apod. Společně si jednotlivé zásady projdeme a plakáty umístíme ve třídě, nebo na chodbě. Žáci by měli tyto zásady nejen znát, ale také se podle nich řídit.

Další část úkolu tohoto bloku se bude týkat potravinové pyramidy. Zde žáci využijí nasbírané obaly a obrázky. Žákům vysvětlíme, co je to potravinová pyramida a z čeho se skládá. Jednotlivé skupiny dostanou arch balicího papíru a jejich úkolem bude vytvořit z donesených obalů a obrázku potravinovou pyramidu. Ještě před nalepením obejdeme skupiny a zkontrolujeme pyramidu, popřípadě žáky upozorníme na chyby. Výsledné pyramidy jednotlivé skupiny prezentují ostatním a žákům a poté si je vystavíme.

Blok nemusí probíhat v jednom celku, lze ho rozčlenit na jednotlivé hodiny dle možností a rychlosti práce žáků.

3.2.1.2 blok *Složky potravy a potravin*

Žáci budou na tomto úkolu pracovat ve skupinách. Úkolem jednotlivých skupin bude připravit prezentaci na dané téma. Aby se skupiny mezi sebou nehádaly, jednotlivá témata napíšeme na lísteček do obálky a skupiny si svoje téma vylosují. Témata mohou

být následující: cukry (sacharidy); tuky (lipidy); bílkoviny (proteiny); vláknina, vitamíny, minerální látky; pitný režim. Žáci si doma na internetu, ve školní a městské knihovně vyhledají informace k jejich tématu, které si donesou do školy a společně v jednotlivých skupinách vytvoří na zadané téma přehlednou prezentaci. Zaměří se na jednoduché definování jejich tématu, dále na význam pro náš život a stravu, co bychom měli a neměli konzumovat a v jaké míře, příklady jednotlivých potravin. Žáci mohou využít své znalosti z chemie, popřípadě dalších oborů. Prezentaci mohou doplnit obrázky.

Poté, co žáci své prezentace představí ostatním skupinám, vyberou tři až pět vět, které považují za důležité, napíší je na papír a předají je učiteli. Věty si přečte, zkontroluje, popřípadě upraví a žákům posléze nadiktuje jako diktát.

3.2.1.3 blok *Zdravá tělesná hmotnost*

Žáci se v tomto bloku seznámí s významem zdravé tělesné hmotnosti, s možnostmi pro zlepšení svého zdraví, s aktivitami, které jim pomáhají udržet si zdravou tělesnou hmotnost. Žákům vysvětlíme pojem jouly, ukážeme jim příklady energetického výdaje při jednotlivých činnostních aktivitách.

Žáci budou mít za domácí úkol zvážit se, abychom vážením ve škole obézní žáky nevystavili posměchu. Měření výšky můžeme provést ve škole. Žáci se seznámí s BMI (Body Mass Index) a podle vzorečku si každý sám vypočítá svůj index a porovná ho s tabulkou

doporučených hodnot (lze využít i různé kalkulačky na internetu). Každý z žáků by si měl uvědomit, zda je jeho váha optimální či nikoliv. Žáci by si měli uvědomit, co mohou dělat v případě, že chtějí zhubnout.

Důležité je upozornit žáky na redukční diety, které rozhodně nejsou vhodné v jejich věku, jelikož potřebují energii a živiny, aby se správně vyvíjeli. V této souvislosti seznámíme žáky s poruchami příjmu potravy, které se týkají zejména děvčat (bulimie, mentální anorexie).

Tento blok může probíhat formou diskuze se žáky, řízeným rozhovorem, lze také přizvat odborníka na výživu a uspořádat besedu.

V závěru tohoto bloku by bylo vhodné zařadit hodinu tělesné výchovy, aby si žáci uvědomili význam zdravé tělesné hmotnosti pro jejich další vývoj.

3.2.1.4 blok *Choroby spojené s nezdravým životním stylem*

Přejídáním, požíváním tučného a sladkého jídla a podobně dochází k různým chorobám, které jsou spojené s výživou a celkově nezdravým životním stylem. Proto je důležité, aby žáci tyto choroby znali a věděli, jak jim předcházet.

Zeptáme se žáků, zda znají takové choroby, popřípadě jestli se s nimi setkali, např. v rodině. Společně se žáky nalezneme choroby, které jsou s výživou spojené, poté je rozdělíme do skupin a žáci budou v různých knihách, popř. na internetu vyhledávat informace

k tomuto tématu. Stručně definují chorobu, zjistí její příčiny a projevy, dále informace o způsobu předcházení chorobě, případně o její léčbě. Jednotlivé skupiny mohou své téma zpracovat formou malého plakátu, nebo vytvoří jednoduchý zápis pro ostatní skupiny. Po této činnosti by mělo následovat shrnutí důležitých informací, připomenutí a zopakování správných stravovacích návyků.

3.2.1.5 blok *Popis pracovního postupu*

Žáci budou mít za úkol donést z domu recept na jejich oblíbené jídlo. Seznámí se s popisem pracovního postupu, který může mít podobu receptu na přípravu pokrmu či pracovního návodu. Se žáky definujeme hlavní znaky popisu pracovního postupu, postup při psaní návodu apod. Poté si společně prohlédneme jednotlivé recepty, zamyslíme se nad tím, zda je to recept na zdravé či nezdravé jídlo. Společně vybereme jeden recept na zdravé a chutné jídlo, které posléze uvaříme a ochutnáme. Nebo můžeme vybrat recept z kuchařky. Můžeme také použít suroviny, které například vypěstovali žáci na školním pozemku v hodinách pracovní výchovy.

Při přípravě pokrmu ve cvičné kuchyni se žáci nejprve teoreticky a poté prakticky seznámí se zásadami správného stolování. Využit můžeme například knihu Ladislava Špačka *Velká kniha etikety*.

Na závěr tohoto bloku napíší žáci cvičnou slohovou práci s popisem pracovního postupu, který použili při vaření.

3.2.1.6 blok *Práce s příslovím*

Žáci se seznámí s útvary lidové slovesnosti (příslaví, rčení, pranostika,...) a jejich charakteristickými znaky. Úkolem žáků bude vymyslet, popřípadě v knihách najít přísloví, které se bude vztahovat ke stravování a životnímu stylu. Jednotlivá přísloví budeme s žáky procházet a vysvětlovat si, co znamenají (např. Jez do polosyta, pij do polopita; Hlad je nejlepší kuchař; Sytý hladovému nevěří). Když vyčerpáme všechna přísloví, která nás napadnou, rozdělí se žáci do skupin po čtyřech. Ve skupinách budou soutěžit a luštit vědecky pojatá přísloví (viz příloha č. 6), která vždy rozdáme v obálkách všem skupinám a jakmile skupina přísloví vyluští, přihlásí se. Podle toho v jakém pořadí se přihlásí, budou odpovídat. Pokud první skupina odpoví nesprávně, bude moci odpovídat další skupina v pořadí. Jednotlivá vítězství skupin zaznačíme na tabuli a na závěr vyhlásíme vítěznou skupinu.

3.2.1.7 blok *Tradice a zvyky*

Se zdravým životním stylem souvisí také naše tradice a zvyky, které se týkají různých svátků, především Velikonoc a Vánoc. Tyto svátky jsou spojené s různými legendami, zvyky, tradičními jídly a symboly.

V období masopustu a Velikonoc se žáci seznámí s jejich historickým původem, významem jednotlivých dní a jejich zvyky (zabíjačka, masopustní průvod, Popeleční středa, pašijový týden). V hodinách českého jazyka se seznámí s legendou o Ježíšovi,

jarními a velikonočními pranostikami a jejich významem. Seznámí se také s velikonočními symboly. V hodinách pracovního vyučování si žáci mohou vyzkoušet pletení pomlázky, zdobení vajíček různými technikami. Mohou si také vyzkoušet pečení velikonočního pečiva jako jsou například jidáše, mazanec, beránek, a seznámit se s jejich tradicí.

Žáci mohou vyhledat v knihách nebo na internetu informace o období půstu a jeho významu, tradiční velikonoční pokrmy, které si mohou vyzkoušet uvařit.

Obdobně jako Velikonocemi se mohou žáci zabývat vánočními svátky, pokud by byl projekt realizován v předvánoční době. Seznámí se s historickým původem Vánoc, vánočními zvyky, tradicemi a symboly. Mohou si vyzkoušet vyrobit vánoční výzdobu, upéct nebo uvařit tradiční pokrm.

Při přípravě tohoto bloku projektu můžeme využít knihu Lidové tradice od D. Šottnerové.

K celému projektu můžeme také využít učební text Výživa a vaše zdraví od Susan Shapiro, který pro české vydání upravili Věra a Ivan Janíkovi.

4 ZÁVĚR

Při práci se žáky na základní škole získává stále větší oblibu projektová metoda. Tvořiví učitelé se snaží pro své žáky vymýšlet smysluplné a přínosné projekty.

Myslím si, že vytyčené cíle práce se mi podařilo splnit. V první části jsem se zabývala rozбором Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání, který učitelům přináší nové možnosti využití projektového vyučování, především na základě integrování poznatků. Žáci si tak utvoří ucelený přehled o dané problematice.

Dále jsem se zabývala studiem projektové metody a postupem při přípravě projektu. Také jsem se pokusila srovnat projektovou výuku s tradičním vyučováním, jejich výhody a nevýhody.

V praktické části jsem realizovala krátkodobý projekt se žáky šesté třídy. Žáci tímto způsobem výuky pracovali poprvé, ale práce je velmi zaujala a bavila. Byla pro ně také velmi přínosná, jak vyplývá z vyhodnocených dotazníků. Žáci kladně hodnotili spolupráci s kamarády, získání nových informací a zkušeností. Také jsem navrhla dlouhodobý projekt, který je zaměřený především na mezipředmětové vztahy vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura s Výchovou ke zdraví (dříve Rodinná výchova), který bych ráda ověřila ve své budoucí pedagogické praxi.

Myslím si, že možnost vyzkoušet si v praxi metodu projektového vyučování byla i pro mě velmi přínosná a v budoucnosti bych se ráda této metodě dále věnovala.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

COUFALOVÁ, J. *Projektové vyučování pro první stupeň základní školy: náměty pro učitele*. 1. vyd. Praha : Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-958-0.

Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny. [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z WWW:

<<http://www.logix.cz/michal/humornik/Prislovi.xp>>.

GRECMANOVÁ, H. – URBANOVSKÁ, E. Projektové vyučování a jeho význam v současné škole. *Pedagogika: časopis pro vědy o vzdělávání a výchově*, 1997, roč. 47, č. 1, s. 37 – 44. ISSN 3330-3815.

HOLOUŠOVÁ, D. – KROBOTOVÁ, M. *Diplomové a závěrečné práce*. 2. vyd. Olomouc : UP, 2008. ISBN 80-244-1237-3.

CHLUP, O. *Pedagogická encyklopedie II. díl*. 1. vyd. Praha : Novina, 1939.

JŮVA, V. sen. & jun. *Stručné dějiny pedagogiky*. 3. rozš. vyd. Brno : Paido, 1995. ISBN 80-85931-07-9.

KALHOUS, Z. – OBST, O. a kol. *Školní didaktika*. 1. vyd. Praha : Portál, 2002. ISBN 80-7178-253-X.

KAPLANOVÁ, K. – VÁCHA, Š. *Chrám sv. Vavřince ve Vysokém Mýtě*. 1. vyd. Vysoké Mýto : Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě, 2001. ISBN 80-238-7388-1.

KASÍKOVÁ, H. *Kooperativní učení, kooperativní škola*. 1. vyd. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-167-3.

- KAŠOVÁ, J. a kol. *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii i praxi*. 1. vyd. Kroměříž : Iuventa, 1995. ISBN neuvedeno.
- KLÍMA, J. a kol. *Vysoké Mýto: tradice a současnost*. 1. vyd. Vysoké Mýto : Město Vysoké Mýto, 2004. ISBN 80-239-3071-0.
- KOVALIKOVÁ, S. – OLSENOVÁ, K. *Integrovaná tematická výuka: model*. 1. vyd. Kroměříž : Spirála, 1995. ISBN 80-901873-0-7.
- KRATOCHVÍLOVÁ, J. *Teorie a praxe projektové výuky*. 1. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-4142-4.
- MAŇÁK, J. – ŠVEC, V. *Výukové metody*. 1. vyd. Brno : Paido, 2003. ISBN 80-7315-039-5.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. [online]. [cit. 20. 2. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.msmt.cz/>>.
- MOJŽÍŠEK, L. *Vyučovací metody*. 3. uprav. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1988.
- PETTY, G. *Moderní vyučování*. 5. vyd. Praha : Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-427-4.
- PRŮCHA, J. (ed.). *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-546-2.
- PRŮCHA, J. a kol. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha : Portál, 2003. ISBN 80-7178-722-8.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. 3. verze. Praha : Výzkumný ústav pedagogický, 2007. ISBN 80-87000-02-1.
- SHAPIRO, S. *Výživa a vaše zdraví*. 1. vyd. New York : Soros Foundations, 1992. Upravili a pro vydání připravili Věra a Ivan Janíkovi, 1997.

- SKALKOVÁ, J. *Obecná didaktika*. 2. rozš. a aktualiz. vyd. Praha : Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1821-7.
- SOBOTKA, P. *Kratochvilné historie měst a míst zemí Koruny české*. 1. vyd. Praha : Volvox Globator, 1994. ISBN 80-85769-20-4.
- ŠIMONÍK, O. Výukové projekty. In MAŇÁK, J. *Alternativní metody a postupy*. 1. vyd. Brno : PdF MU, 1997. ISBN 80-210-1549-7.
- ŠOTTNEROVÁ, D. *Lidové tradice: původ lidových tradic, zvyky, pověry, pranostiky, říkadla a hry*. 1. vyd. Olomouc : Rubico, 2009. ISBN 978-80-7346-096-9.
- ŠPAČEK, L. *Velká kniha etikety*. 1. vyd. Praha : Mladá fronta, 2005. ISBN 80-204-1333-2.
- TOMKOVÁ, A. – KAŠOVÁ, J. – DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. 1. vyd. Praha : Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-527-1.
- VALENTA, J. *Pohledy: Projektová metoda ve škole a za školou*. 1. vyd. Praha : Ipos Artama, 1993. ISBN 80-7068-066-0.
- VRÁNA, S. *Slovník moderní pedagogiky*. 2. rozš. vyd. Brno : Komenium, 1948.
- VRÁNA, S. *Učebné metody*. 1. vyd. Praha : Dědictví Komenského, 1934.
- Výzkumný ústav pedagogický*. [online]. [cit. 20. 2. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.vuppraha.cz/ramcove-vzdelavaci-programy/zakladni-vzdelavani>>.
- Základní škola Vysoké Mýto, Javornického*. [online]. [cit. 16. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://zsjavornickeho.vmyto.cz/>>.

Známa česká přísloví (v méně známé podobě). [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z WWW:
<<http://www.pixy.cz/osobni/prisl.html>>.

6 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 Pověst o vzniku jména „Kujebáci“

Příloha č. 2 Pravopisné cvičení

Příloha č. 3 Dotazník

Příloha č. 4 Doplnovací cvičení

Příloha č. 5 Fotodokumentace projektu Naše město Vysoké Mýto

Příloha č. 6 Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny

Příloha č. 1

Pověst o vzniku jména „Kujebáci“

Vysokomýtští byli známí svými výbornými pstruhy. Když císař Josef II. konal cesty po Čechách, měl zavítat i do Vysokého Mýta. Vysokomýtští přemýšleli, čím by vzácného hosta uctili. Nejlépe tím, co je chloubou města: výbornými pstruhy. Ve stanovený den očekávala celá obec s chutnými pstruhy císaře. Čekali, čekali, slunce se dávno převalilo přes poledne, chýlilo se k večeru, císař nepřijížděl, jelikož podle svého zvyku návštěvu o den posunul. Městské radě už od samého čekání kručelo v břiše. Pak kdosi z rady prohodil: „Trvám, že teď už nepřijede. Škoda těch pstruhů. Což abychom sami do nich se dadouce ku cti a slávě našeho nejmilostivějšího krále jich požili?“ Tento návrh byl přijat jednoznačně a bez debat. Ale co čert nechtěl?! Druhý den se po městě rozlétla zpráva, že jede císař. Co si počít? Rychle zabalili zbytky včerejších pstruhů, které si páni konšelé odnesli domů, a podali je císaři. Císař pstruhy velice chválil. Už dlouho prý mu pstruzi nechutnali jako toho dne v Mýtě! „O to není; pstruhy jsou dobré,“ osmělil se prohodit jeden z rady, „ale Vaše Milost' královská měla přijeti včera, to by si teprve pochutnala! Tohle jsou jen zbytky,“ a poněvadž opatrný tento rada jmenoval se Kujeba, zůstala vysokomýtským přezdívka „kujebáci“ a okolí je nazýváno „kujebinou“.⁵³

⁵³ upraveno dle SOBOTKA, P. *Kratochvilné historie měst a míst zemí Koruny české*. 1. vyd. Praha : Volvox Globator, 1994. s. 108 – 109.

Příloha č. 2

Pravopisné cvičení

Doplň i/í – y/ý

V-soké M-to, které spojovalo Čechy a Moravu důležitou obchodní stezkou, zvanou Trstenická, bylo založeno přibližně roku 1262 králem Přem-slem Otakarem II. Roku 1307 se město stává věnn-m městem česk-ch královen. Okolo celého města jsou postaveny hradby se třemi branami – Pražská, L-tom-šlská a Choceňská. Mezi další v-znamné památky patří chrám svatého Vavřince a čtvercové náměstí Přem-sla Otakara II. V roce 1895 zde Josef Sodomka zakládá v-robu kočárů, která se později specializuje na v-robu autobusů pod značkou Karosa (dnes Iveco Czech Republic). V současné době má město přes 12 tisíc ob-vatel.

Příloha č. 3

Dotazník

1. Co se ti líbilo při práci na projektu?

2. Která činnost ti na celém projektu přišla nejtěžší?

3. Která činnost ti naopak přišla nejlehčí?

4. V čem pro tebe byl přínos tohoto projektu?

5. a) Byl pro tebe tento projekt přínosný?

-----	-----	-----	-----	
1	2	3	4	5
rozhodně ano	ano	nevím	ne	rozhodně ne

b) Chtěl/a bys dělat podobné projekty?

-----	-----	-----	-----	
1	2	3	4	5
rozhodně ano	ano	nevím	ne	rozhodně ne

Příloha č. 4

Doplňovací cvičení

Vysoké Mýto bylo založeno kolem roku na důležité obchodní stezce spojující Čechy s Moravou, tzv.

Roku 1307 se město stalo
Město se začalo rozrůstat a rozvíjet, byla postavena nová radnice, dostavuje se chrám Celé město je obestavěno hradbami se třemi bránami -,
a

Po třicetileté válce se městu příliš nedaří. Mnoho lidí město kvůli válce opustilo, v 18. století také několikrát téměř celé vyhořelo. Až v 19. století se vše vrací k normálu. Velký zvrat nastává v roce 1895, kdy zakládá firmu na výrobu kočárů. Po 53 letech se název firmy mění na a specializuje se na výrobu autobusů.

Příloha č. 5

Fotodokumentace projektu Naše město Vysoké Mýto

Průběžná realizace projektu jednotlivými skupinami

Výsledné prezentace žáků

Příloha č. 6

Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny

Při poklesu produktivity práce na nulu projeví se totální nedostatek kruhového pečiva, působícího obezitu obyvatelstva.

Bez práce nejsou koláče.

Inhabitanti Kolumbária, preparovaní pomocí infračervených paprsků do stavu akceptabilního pro lidský metabolismus nevládnou automatickou mobilitou pro perorální požití.

Pečení holubi nelítají do huby.

Přenos informace od jedince s kalorickým deficitem k jedinci s kalorickou potřebou již saturovanou je blokován.

Sytý hladovému nevěří.⁵⁴

Chlorid sodný získává ve stupnici hodnot uznávaných statisticky významnou většinou civilizovaných jedinců vyšší hodnocení nežli v přírodě mnohem vzácněji se vyskytující kujný nerost získávaný za vynaložení značného úsilí a nákladů.

Sůl nad zlato.

Kvalifikovaná a produktivní pracovnice v domácnosti za účelem získání malé části tělního pokryvu drobného obratlovce dokáže uvést své tělo do pohybu po parabolické dráze, jejíž koncový a cílový bod leží na různých stranách bariéry oddělující dvě různé plochy zapsané samostatně v katastrálních registrech.

Dobrá hospodyňka pro pírkou přes plot skočí.⁵⁵

⁵⁴ *Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny*. [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.logix.cz/michal/humornik/Prislovi.xp>>.

⁵⁵ *Známá česká přísloví (v méně známé podobě)*. [online]. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupné z WWW: <<http://www.pixy.cz/osobni/prisl.html>>.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Pavčina Lohynská
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Milan Polák, Ph.D.
Rok obhajoby:	2010

Název práce:	Projektová metoda a současná základní škola
Název v angličtině:	Project method and present primary school
Anotace práce:	Práce vychází z požadavků Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. V teoretické části je popsána a charakterizována projektová metoda, praktická část obsahuje ukázkou využití projektové metody ve vyučování.
Klíčová slova:	Projektová metoda, rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, průřezová témata, vzdělávací oblasti, klíčové kompetence.
Anotace v angličtině:	Thesis based on the requirements of the Framework Education Programme for Primary Education. The theoretical part is described and characterized by project method, the practical part includes example of the use of project method in practice.
Klíčová slova v angličtině:	Project method, Framework Education Programme for Primary Education, sectional themes, educational areas, key competencies.

Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 Pověst o vzniku jména „Kujebáci“ Příloha č. 2 Pravopisné cvičení Příloha č. 3 Dotazník Příloha č. 4 Doplnovací cvičení Příloha č. 5 Fotodokumentace projektu Naše město Vysoké Mýto Příloha č. 6 Česká přísloví přeložená do vědecké češtiny
Rozsah práce:	73 stran
Jazyk práce:	Čeština